

סוף זמן קרי"ש

עש"ק בחקותי
8:36

עש"ק במדבר 8:34

מאן דלא קרי קרי"ש בענתיה
בגדיו הוא כל הווא יומא
(הד"ק בל"ק ע"ד)

בי"ה

י"ד ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת בחקותי
מ"ם גיטין ע"ג. עה: עז.

פרשת במדבר
מ"ם גיטין ע"ג. עז: עמ:

תנ"א וא מן ליעת"א רב"י נחוראי
(ואו אה אפ"ק לט"ש"ק"א אן אר"ע"ה יח"ת)
מור"ר רבינו שליט"א בסיוט ס"ס יקדו"ש

י"ה אייר תשס"ה

בחקותי

שנה י' גילוי"ן בי"ה (ת"ש)

אוצר הגנוז

אל יבזבו יותר מחומש

אך כל חרם אשר יתירם איש לה. מכל מאשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחותו. מותרים אדם מצאנו (מקטע נאמן) ומבקר ומעבדי ומשפחותיו הכנענים ומשדה אחותו, ואם התירם את כולם אינם מותרים, דברי ר"א, אמר ר"אבי"ע מה אם לבנה אין אדם רשאי להתירם כל נכסיו, על אחת כמה וכמה שיהא אדם חס על נכסיו (שלא יבזבו להיטות). גמ': מנא הני מילי, דתנו רבנן, מכל אשר לו יהיה משכונתו ולא כל אשר לו, מאדם (עבדים הכנענים), ולא כל אדם, ובהמה, ולא כל בהמה, ומשדה אחותו, ולא כל שדה אחתה. (ע"פ ס"ת, א.)

מ"מ להלכה כתב הרמב"ם שאם מותרים הכל הרי הוא מותרם משום שבתוספתא מובא שתכמים פלגי עליה דר"א, ומ"מ סיים שם (בפ"ח ה"ג פ"ט) והעושה כן עובר על דעת הכותב, שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו כמו שבארנו בתכמים, ואין זו חסידות אלא טעות שהרי הוא מאבד כל ממונו ויצטרך לבריות, ואין הרחמים עליו, ובוזה וכיוצא בו אמרו חכמים חסיד שוטה מכלל מבלי עולם, אלא כל המפזר ממונו במצות לא יפזר יותר מחומש, ויהיה כמו שצונו בנביאים מכלל דבריו במשפט בין בדי"ת בין בדברי עולם, אפילו בקרבנות שאדם חייב בהן הרי חסה התורה על הממון ואמרה שיביא כפי צדקו, י"ק ידברים שלא נתייב בהן אלא מחמת נדור שלא ינזרו אלא כראוי לו ששארם שאמנת ידו כברכת ה"א אשר נתן לו.

עשרת שיעור

מציל מזוטו של יום

במדרש, אם בחקותי תלכו. הה"ד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבונו של עולם בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי נכסיות ולבתי מדרשות.

ו"ל בהקדם דברי מהר"ש פרימו (הביאו החיד"א בראש דוד פ' תצוה) על אמרם ז"ל (תנא דבי אליהו וטא פייט) שיעקב ועשו חלקו בשני עולמות, יעקב נטל עולם הבא, ועשו נטל עולם הזה. וקשה דלפי זה איך נגזרו ידיו ורגליו לעשות חיל ולאכל חלב הארץ, והלא יאמר לו הוא בדינו כי שייך כולו לעשו, והחזיקו לו באתר חו"ל (שבת פ"ג). תנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית אם יקבלו ישראל התורה אתם מקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. ואם כן אלמלא קבלו ישראל התורה מוט התמוטטה הארץ ונגמא העולם אבר, וכאשר באו ישראל וקבלו התורה קיימו הארץ ומלואה, וקיי"ל (בבא מצעיא כ"ד). הדמצייל מווטו של יום ומשילולתו של נהר הרי אלו שלו, עב"ד.

תפארת בני

והנה מציעו בנגמרא (ברכות ג:) כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצל דוד המלך אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה, אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה, אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחוליות, אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגרוד. ולפי זה יתבאר המדרש, אמר דוד בכל יום ויום הייתי מחשב ובאומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, היינו בכל יום ויום כאשר נכנסו אליו חכמי ישראל להתאונן על חסרון הפרנסה, ביקש לצאת למלחמה עם האומות ולקחת מהם רכוש וממך כדי לפרנס את ישראל, אך לכאורה יקשה קרשית אמות העולם לסטים אתם, שהרי העולם הזה נשל חלקו של עשו, ולכן היו רגלי מוליכות אותי לבתי נכסיות ולבתי מדרשות, ובוהו הוכיח לכל באי עולם שבכח התורה זכו ישראל עם בעולם הזה כדין המציל מווטו של יום.

ב"ר משה

שבועת ה' תהיה

ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לבלתם להפרי ברייתו אתם. ומה מתקן בזה דברי הגאון מוויילנא זצוק"ל, שביאר את הכתוב כי אני ה' לא שנית, ואתם בני יעקב לא כליתם (מלאכי ג, ח). על פי דברי הגמרא (שבועות לו, א') יאמר רבי אלעזר לאו - שבועה, הן - שבועה, בשלמא לאו שבועה דכתיב ולא יהיה ערד המים למבול (בראשית ט, טו), וכתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי (ישעיה נד, ט), אלא הן שבועה מנא לן, סברא הוא מדלאו שבועה הן נמי שבועה, אמר רבא הוא דאמר לאו לאו תרי זימני, הוא דאמר הן הן תרי זימני, דכתיב ולא יהיה ערד המים למבול, ומדלאו תרי זימני ערד ממי המבול ולא יהיה ערד המים למבול, ומדלאו תרי זימני הן נמי תרי זימני, דרק בכפל שתי פעמים הוי שבועה. לזה אמר השם יתברך, כי אני ה' לא פירוש, מלת "לא", שנית, פירוש, כפלת, והיינו באמרו לא מאסתים ולא געלתים לבלתם, ממילא הוי שבועה, לכן תדעו בטח כי אקים את שבועתי, והווי ואתם בני יעקב לא כליתם.

המאור הגדול

לעולם ואכל שלוש

ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם. יש להבין שייכות ברכה זו של ואכלתם לחמכם לשובע לענין וישבתם לבטח בארצכם. ויש לומר על דרך צחות, על פי מה דאיתא בשם חולין (דף ק"ב ע"ב) שלום איכל אדם פחות משלוש, וישנה פחות משלוש, שאם תרתח תעמוד על מתכונתו. ואיתא במס' ברכות (דף כ"ט ע"א) לא תרתח ולא תחטי (לא תכעס), שמתוך הכעס אתה בא לידי חטא, רש"י - חזו במייל דעלמא, אבל במייל דשמיא כתיב (ב' משו"ת לא, ז') ויקצוף משה, וכן איתא במס' תענית (דף ד' ע"א) האי צורבא מרבנן דקרתה, אורייתא הוא דמרתחי ליה. והנה איתא במס' סוטה (דף ג' ע"א) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ואיתא במס' בבא בתרא (דף קנ"ה ע"א) אירא דארץ ישראל מחכים, ובוהו יובן המשך הכתובים, ואכלתם לחמכם לשובע, ואם תאמר איך רשאי לאכול לשובע, הא צריך להניח שלוש שמא יצטרך לרתח על פתעי ישראל שבחירתו ועמוד על מתכונתו, ולזה משני הכתוב וישבתם לבטח בארצכם, שאין הרוח שטות נכנס באדם כיון דאורייתא דארץ ישראל מחכים, ממילא לא יצטרך לכעוס.

תפארת בני

יזכיר לו יום המיתה

אם בחקותי תלכו. ירמו על דרך אומרם ז"ל (אבות פ"ב מ"ג) שוב יום אחד לפני מיתותך, שבוה יהיה כל ימיו בתשובה, והוא מאמר אם בחקותי שהיא גזירת המיתה שחקק ה' שאין מידו מציל, אם תלכו בהם שכל יום יאמר למחר ימות, בוה ודאי ואת מצותו תשמרו ועשיתם אותם.

אור החיים הק'

כח התורה הקדושה

אם בחקותי תלכו. אפ"ל על פי מאמרם ז"ל ג' מפתחות ביד הקב"ה בעצמו שלא נמסרו ביד המלאך, ואלו הם, מפתח של תחית המתים ומפתח של גשמים ומפתח של חי' (תענית ב.). והנה אמרו ז"ל במדרש ישלח על הפסוק אין כאל ישורון, הקב"ה מתי' מתי' אף אלהיו' ואליש"ע החיו את המתים, הקב"ה עוצר גשמים גם אלהיו' עצר גשמים, הקב"ה פוקד עקרות ואף אלישע פוקד עקרות עיי"ש, הרי אנו רואים שאף

היקולא די צדיקיא

הגה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע
כי אייר תרנ"א

הנה כבר ידוע ומפורסם שהה"ק ר' מאטילי מטשערנאביל זי"ע היה מפרנס הליו' צדיקים כי היה מכיר, וקצת מהם היה דרכם כשהיה נצרך להם איזה סכום מעות לאיזה מצוה פדיון שבויים או הנסתר כלה וכדומה, היו כותבים לו פתקא ליתן כך וכך והוא נתן תיכף, פעם אחת קרה שהאחד מהליו' צדיקים שלח לו בשבוע אחד כמה פתקאות, ואמר הה"ק בזה הלשון ער פיטערט מיך גיט מיט צעטליך, כך שמעתי מהה"ק מוהר"ר אברהם יושע פריינד האבדיק"ק נאסויד זי"ע, וגם זאת ידוע ומפורסם שמחמת שהה"ק ר' מאטילי זי"ע היה מפרנס הליו' צדיקים היה נצרך להרבה מעות, על כן היה דרכו שלקח מאנשים בחוקה חפצים ותכשיטים של כסף וזהב וכדומה, ומי שזכה שהה"ק נטל ממנו איזה דבר, לא היה מתחרט כי הה"ק שילם לו עבור זה בכפלי כפלים.

פעם אחת נכנס לחנות של כלי כסף וזהב והיה שם גם כן הרבה כלים של מין כסף הנקרא חינט זילבער, והרה"ק ביקש מבעל החנות שיתן לו כלים ממין כסף זה והראה באצבעו תן לי כלי זה, וזה, עד שלקח הרבה מאד ולבסוף אמר הרה"ק שחסר לו עוד כלי אחד ממין זה, ובעל החנות היה מוכרח לחפש עד שהיה מוצא גם כלי זה, ומחמת שהכיר את הרה"ק ואת מעשהו לא אמר כלום ונתן להה"ק ככל אשר רצה, ותיכף כשהלך משם הה"ק באו לשם שוטרי המלך וחפשו שם בחורין ובסודקין אחר כלים של מין כסף זה הנקרא חינט זילבער, כי היה פקודה חוקה מאד מטעם המלך ושירו שמי שנמצא אצלו ממין כסף זה אחת דתו וכו' אבל בחנם היה כל גיעתם כי הה"ק לקח כל הכלים ממין זה, ועכשיו הבין למפרע מה היה כוונת הה"ק הנ"ל שראה הכל ברוח קדשו עד שאמר שחסר לו עוד כלי ממין זה ועל די זה ניצל בעל החנות, ואחר שהלכו להם שוטרי המלך נתן לו הה"ק בחזרה כל הכלים. (סיפורים נפלאים)

עוד סיפור נפלא שמעתי מהה"ק מוהר"ר אברהם יושע פריינד האבדיק"ק נאסויד זי"ע, ומעשה שהיה כך היה, בכפר אחד היה דר איש אחד שהיה עני מדוכה והיה לו בת שכבר הגיעה לפרקה פרק בתולה נשאת ולרש אין כל במה להשיאה, ובפרט אשתו דאגה מאד על זה, פעם אחת שמעה אשתו שהה"ק ר' מאטילי זי"ע יסע דרך שם וחשבה שבעת שיסע הרבי דרך שם תעמיד את העגלה ותספר את כל צערה לפני הרב הקדוש, וכן עשתה ותבן לפני הרבי מאד שיושיע לה, וישאל אותה הרבי, האם יש לך קצת מעות מוכן לזה, ואמרה שיש לה קצת מעות זה נכמה שנים שלקטה פרוטה ופרוטה עד שנצטרף לאיזה סכום, ואמר לו הרבי שתביא המעות אליו והרה"ק לקח המעות ממנה, וצוה לבעל העגלה שיסע מהרה לדרך, והאשה הנ"ל בראותה כך כמעט שנפלה חלשות, כי לא ידעה שהרבי לא הושיע לה, עוד לקח ממנה המעות שהיה לה, וביותר דאבה כי לא ידעה לטכס עצה מה לעשות כי בעלה לא היה בביתו ואם לא תספר לו לא יהיה לה עוד המעות, ובפרט כי בהמשך הזמן ישאל אותה על המעות היכן הוא, ואם תספר לפני היתה יראה ממנו שלא יכה אותה כי היה איש פשוט, ולא היה מאמין בצדיקים.

ויהי בערב כשבא בעלה לביתו, יעצה בדעתה שטוב יותר שתספר לפניו, ותספר לפניו כל הענין, וכמובן שנתמלא כעס וזחמה, וכי זה הוא רבי, ושפך בוז וקולן על הרביס וחשב בדעתו שבדאי הרבי ילון באיזה כפר על כן ארכוב על הסוס לדפוק אחר הרבי ואדע מה לעשות עמו. מה עשה הקב"ה הוליד רוח קדים עזה והגשם שוטף עד שלא היה באפשר שישך אופן אפילו לילך לחץ וחשב בדעתו כשיפסוק המטר ידפוק אחר הרבי. ופתאום באמצע הלילה דפק ערל אחד בחלון ובכה מאד שירחמו עליו ויניחוהו לבית כי כמעט שפרחה נשמתו מהגשם והברד, והאיש הנ"ל לא רצה כי היה ירא ממנו. אבל הערל בכה כל כך והתחנן אליו עד שהיה מוכרח להכניסו הביתה, ונתן לו קצת תבן על הארץ והערל הניח עצמו לישן, ויהי בבוקר השכם, כשנת הזעף חשב בדעתו לדפוק אחר הרבי, ויפן כה וכה וירא כי הערל איננו, ועל הארץ מונח הבאי גארטיל שלו ויגברו מעל הארץ והנה מלאה עם אדומים רעדליך הרבה מאד ויניחה תיכף על

הרה"ק רבי ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע בא פעם אחת לעיר אחת, וביקש אותו עשיר אחד לסור אל ביתו על סעודת צהרים עשעה לכבודו ולכבוד אנשיו מקורביו. ופנה לפניו חדר מפואר ומהודר עם שלחנות מפוארים בחבלי בוץ וארגמן, וישב עליהם הרב ואנשיו, והבעל הבית הקדים לפניו מאכלים ערבים וטובים ומיני מגדנים, בתוך כך עמד הרב מכסאו וילך בבית אנה ואנה, וישא עיניו וירא והנה אל החדר אשר הוא האנשים יושבים בו נשען חדר אחד יפה ומפואר על אחת שבע מהחדר אשר הוא ואנשיו יושבים, וגם השלחנות והכסאות שם הם יקרים מאוד מעצי אלמונים מכוסים במשי וסאמעט יקר, והכותלים משוחים בששר פתוחי מקלעות כרובים ופטורי ציצים מלמעלה ומלמטה, ושאל הרב את הבעל הבית לאמר, מדוע נקולתי בעיניך אני ואנשי כי תמנע מאתנו החדר הזה, ויען לו הבעל הבית, הנה כבוד קדשו יודע כי החסידים בעת יחס לבבם, עיניהם לא יביטו על כלים יקרים ועל קירות בית, ויטנפו אותם ברפש וטיט אשר ברגליהם, ויבטיח הרב להבעל הבית אשר אנשיו יכבדו ויקרוו את כלי הבית מכל טינוף ואשפה, ואז פתח הבעל הבית את החדר והרב ואנשים העתיקו את מושבותם לחדר השני, וגם הרבה אנשים עמדו וסבבו את השלחן בירת האת הבדוד.

איש חסיד היה בעיר הזאת, ובבוקר הלך למסחרו לאיזה כפר וכאשר בא לביתו ונדע לו כי רבו נתבקש לבית העושר נשא שם את רגלו ורץ שם כצבי לקחת גם הוא חלק במסיבה של צדיקים, וכאשר בא וראה כי הרב יושב דורש, והרבה אנשים עוטרם אותו מסיביו, ואין לו מבוא להתקרב אל רבו, מהר ועלה על הספה יקרה המכוסה בסאמעט יקר במגעולו המלאים רפש וטיט, וכראות זאת הבעל הבית צעק, רבי, הביטו טא וראו כמה אשפה וטיט העלה האיש הזה על הספה היקרה, וברגע אחד גרם לי הויק גדול, ויען לו הרב, השקט ושמע את אשר אספר לך מה שקרה בעיר אחת היה שם איש עשיר גדול, אבל לא התנהג כשורה, רק הלך בשרירות לבו לעשות הרע בעיני ה'. פעם אחת נסע האיש הזה במרכבה כבודה רתומה לשני סוסים טובים וישא העשיר את עינו וירא כי איש יהודי אחד נסע עם אשתו ובניו על סוס קטן לל ורוה, ובנסטם טבעה העגלה ברפש ובטיט, והאיש הכה את הסוס אשר לא יכול לוזו ממקומו, והקור היה גדול מאוד, והאשה וילדיה נתקררו מאד וכמעט יצאה נפשם, ויחמול העשיר עליהם ויצא את משרתו לקשור את סוסיו הטובים אל העגלה של העני ולהוציאה מן הרפש.

וכאשר ראה העשיר כי גם סוסיו הטובים אין בכחם להוציא את העגלה הנשקעה ביון מצולה, ירד מעל מרכבתו ויפשוט את גבדיו, ובעצמו עזר להניף את העגלה ולהוציאה למרחב. ואחר כך צוה על משרתו לנסוע עמם ולהביאם אל מטרתם. והיא כאשר הלך העשיר בדרך כל הארץ, והביאו את נשמתו לפני הבית דין של מעלה, ופתחו את פנקסו אשר היה מלא עונות מעבר לעבר וכמעט אדהו להורידו לשאול תחתית, ואז קם עליו מלאך מליץ אחד להגיד עליו ישור, כי הציל משפחה אחת מדרדתו שחת עיי הקור וכל המקיים נפש אחת וכו', ויצא הכרוז לשים את כל עונותיו בכף מאזנים, ואת העגלה והאשה והילדים אשר הציל בכף שני ואם העגלה והנפשות יכריעו את כף העונות אזי הוא בן עולם הבא. וכאשר עשו כן הכריעו העונות את כף השני, ויקם עליו שנית מליץ יושר וטען כי לא רק את העגלה והנפשות התאמץ האיש בכחו להוציא אך גם את הרפש אשר היה בדרך בהעגלה ובאנשים הוציא בכחו, ויצא הפסק דין על האיש כי יתגלגל שנית בזה העולם, ואם גם בגלגול השני לא יקפיד על רפש וטיט, ואם גם יהיה למפעל לו בכבודו וברכותו יהיה בן עולם הבא, וסיים הרב ר' מרדכי זי"ע ואמר לו תדע כי אתה הוא האיש הזה ולכן דום ושוקק אשר יפה לך מדבורך. (מגדיל ישועות מלכ)

לעיני רי שלום נחמן

בן רי חיים זי"ל (פילאפף)

נפ' כ"ב אייר תשס"ז לפ"ק

